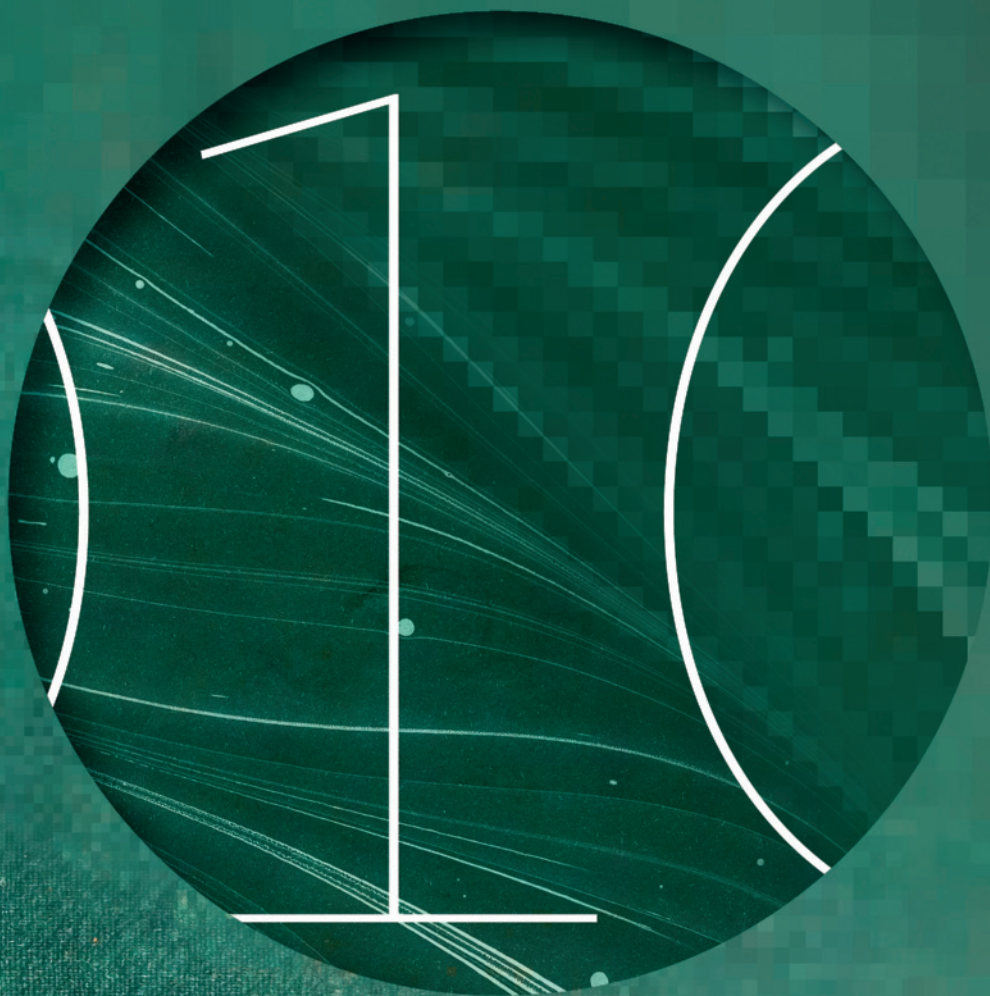

Vuosikertomus 2010

16 40

KANSALLIS
KIRJASTO

Kansalliskirjaston toiminta-ajatus

Kansalliskirjasto turvaa kansallisen julkaistun kulttuuri-perinnön saatavuuden yhteiskunnassa. Kansalliskirjasto välittää ja tuottaa tietosisältöjä kansalaisille ja yhteiskunnalle sekä kehittää palveluja yhteistyössä kirjastoverkon ja tietoyhteiskunnan muiden toimijoiden kanssa.

Kansalliskirjaston arvot

- Olemme ammattitaitoisia ja kehitymme
 - Teemme yhdessä
- Toimimme avoimesti ja luotettavasti
- Kulttuuriperintömme on aina läsnä
 - Edistämme tiedon saatavuutta

Sisällys

Johtajan katsaus	3
Kärkihankkeet ja kehittäminen	5
Sidosryhmät ja yhteiskuntasuhteet	9
Perustehtävät	13
Kulttuurivastuu	19
Voimavarat ja talous	25
Organisaatio ja johtajat	29
Johtokunta ja muut hallintoelimet	29
Kansallinen ja kansainvälinen vuorovaikutus	30
Yhteystietoja	32

Sähköisten sisältöjen aika

Todistamme ympärillämme peruuttamatonta digitaalista muutosta. Verkko on muokkamaassa keskeisiä kansalaispalveluja, ja odotukset ovat usein edellä varsinaista tarjontaa. Tähän haasteeseen meidän on kyettävä vastaamaan.

Kansallisen digitaalisen kirjaston eli KDK:n kokonaisuutta on viime vuodet rakennettu määrätietoisesti. Tulokset näemme vuonna 2012. Samalla koittaa sisältöjen aika.

Vaikka olemme Kansalliskirjastossa digitoineet aineistojamme ennätysvauhtia – tähän mennessä yli neljä miljoonaa sivua – kokoelmistamme vain pari prosenttia on sähköisessä muodossa. **Hyvään vauhtiin saatu tuotanto vaatii nyt pysyvää rahoitusta.** Ilman sitä emme voi taata kansalaisille riittävää sisältötarjontaa.

Valtioneuvosto antoi marraskuun lopulla eduskunnalle selonteon digitaalisesta agendasta vuosille 2011–2020. Sen keskeisenä päämääränä on julkisten tietovarantojen avaaminen vapaaseen kansalaiskäyttöön.

Selonteon painopiste on vielä teknologinen. Sen rinnalle on tuotava vahvasti humanistinen, tietoyhteiskunnan sosiaalisia ja kulttuurisia puolia tukeva agenda, jolla vahvistetaan kansalaislähtöistä toimintakulttuuria ja rajoitetaan kansainvälisten monopolien toimivaltaa.

Sähköiset sisällöt ovat kansalaisen perusoikeus. Jokaisella kansalaisella ja yhteisöllä tulee olla pääsy suomalaisen sanomalehdistön 1900-luvun sisältöihin ja muihin historiallisiin lähdeaineistoihin.

Tämä kansallinen missio toteutetaan tekijänoikeuksia kunnioittaen ja uusia toimintatapoja luoden. Kansalliskirjaston kaltainen toimija partnerina, Kansallisen digitaalisen kirjaston kaltainen toimija välittäjänä ja kirjastojen käyttäjät yleisönä on hieno ja tavoiteltava visio.

Suomen kansalliskirjasto on yksi Euroopan monipuolisimmista kansalliskirjastoista. Syksyllä 2010 suoritettu kansainvälinen arviointi

antaa laitoksestamme puolueettoman kuvan. Sen maaliskuussa 2011 julkistettavat arviot ja suositukset koskevat kokonaisvaltaisesti Kansalliskirjaston asemaa, johtamista, kokoelmia ja palveluja.

Loppuraporttia on hyvä lukea rinnakkain opetus- ja kulttuuriministeriön helmikuussa 2011 julkistaman *Yhdessä enemmän* -konserniselvityksen kanssa – sekä pyrkiä edistämään kummankin parhaita oivalluksia.

Nimikkorahastot, yksityiset lahjoittajat ja Kansalliskirjaston ystävät ovat jatkaneet arvokasta toimintaansa julkaistun kulttuuriperinnön pelastamiseksi. Vuonna 2010 Kansalliskirjasto sai ottaa vastaan useita merkittäviä kokoelmia.

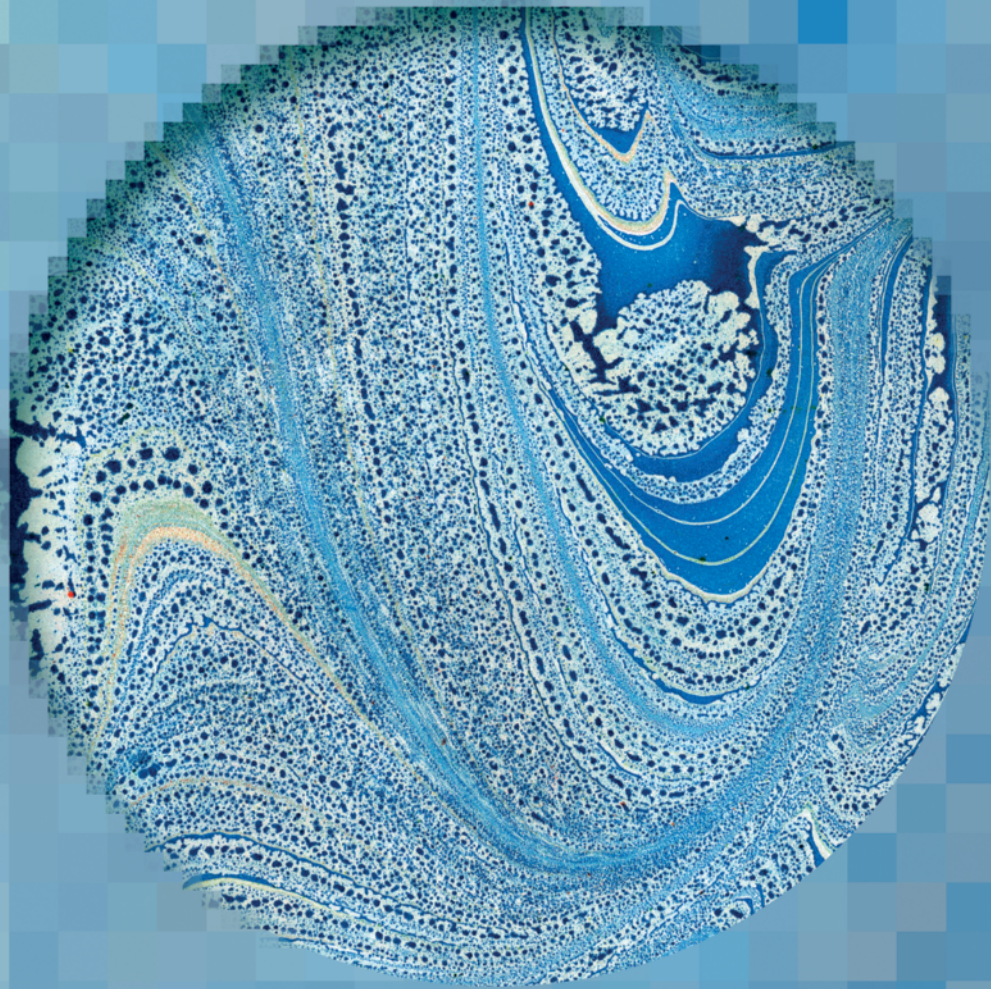
Pentti Hauhialan eurooppalaisittainkin laajaa Disney-kokoelmaa kävi ihailemassa perheitä ja nuorisoa eri puolilta maailmaa. Lahjoitus toi Kansalliskirjastolle vuoden huomattavimman näkyvyyden ja Hauhialalle julkisen kiitoksen kulttuuriteosta.

Palatkaamme vielä alussa kuvaamaani muutokseen. **Internet on joillekin paratiisi ja toisille pyhiä arvoja tuhoava kauhustus.** Kansalliskirjaston osaava ja ammatistaan ylpeä henkilökunta suhtautuu verkkoon suurena mahdollisuutena, joka voi moninkertaistaa asiakaskuntamme.

Tiedostamme toki sen, että paikalliset asiakkaamme nauttivat yhä painetun kirjan läsnäolosta ja Kansalliskirjaston ainutlaatuisesta, rauhallisesta ilmapiiristä. **Meille on selvää, että sisältöjen uusi aika ei sulje vaan avaa ovia:** samalla kun se kannustaa meitä tuomaan hienot kokoelmamme kaikkien ulottuville se myös vahvistaa uskoamme tiedon ja kirjallisuuden vuosisataisiin perinteisiin.

Kai Ekholm
ylikirjastonhoitaja

Kärkihankkeet ja kehittäminen

Kansallisen digitaalisen kirjaston asiakasliittymän suunnittelu, hankinnat ja testaukset etenivät tavoitteiden mukaisesti. Elokuussa liittymän toteuttajaksi valittiin *Ex Libris Group* ja ohjelmistoksi *Primo*. Järjestelmää testaa ensi vaiheessa kahdeksan pilottiorganisaatiota.

Kansalliskirjaston vastuulla oleva asiakasliittymä on osa opetus- ja kulttuuriministeriön *Kansallinen digitaalinen kirjasto* -hanketta (KDK), jossa parannetaan kirjastojen, arkistojen ja museoiden digitaalisten aineistojen saatavuutta ja pitkäaikaissäilytystä. Hanke on näkyvästi mukana ministeriön *Osaava ja luova Suomi* -tulevaisuuskaupungissa. Liittymästä rakennetaan myös yhteys Euroopaan eli Euroopan digitaaliseen kirjastoon.

Asiakasliittymän konsortion toimintaperiaatteet ja hallintomalli saatiin pääpiirteissään valmiiksi. Osallistuvat organisaatiot sitoutuvat periaatteisiin palvelusopimuksella, jossa määritellään eri osapuolten vastuut. Myös käytettävyyssuunnitelmaan sisältyvä etukäteisarviointi raportteineen valmistui, samoin riskianalyysi, jonka tulokset huomioitiin sekä toiminta- että jatkosuunnittelussa.

KDK:n kehittämiseen tiiviisti liittyvä *Pitkäaikaissäilytyksen (PAS) loppuraportti* suositukseen viimeisteltiin keväällä. Hanke jatkuu Tieteen tietotekniikan keskuksen CSC:n vetämänä.

Asiakasliittymän ohjelmistohankinnan perään käynnistettiin järjestelmän testaus, jossa Kansalliskirjasto ja seitsemän muuta KDK-pilottiorganisaatiota arvioivat muun muassa Primon hakutoiminnallisuutta, sähköisten palveluiden integrointia sekä liittymän käytettävyyttä.

KDK:n rinnalla edistettiin *Kansalliskirjaston oman digitaalisen kirjaston* rakentumista. Esitöinä tehtiin muun muassa metadatan normalisointia eli ratkaisuja, joiden mukaisesti aineistojen viitetietoja poimitaan asiakasliittymän hakuindeksiin. Aineistojen testaus Primossa aloitettiin loka-marraskuun vaihteessa.

Kansalliskirjaston *digitointipolitiikka* hyväksyttiin johtokunnassa toukokuussa. Siinä kiinnitetään huomiota muun muassa digitaalisten kokoelmien kattavuuteen ja luotettavuuteen sekä aineistojen vapaan käytön ja verkkojakelun mahdollistamiseen.

Kirjastojen *kansallista infrastruktuuria* vahvistettiin muun muassa avaamalla kansalliset yhteisluettelot Linda (suomalaisten korkeakoulu-kirjastojen yhteistietokanta) ja Arto (kotimaisten artikkeleiden viitetietokanta) vapaaseen kansalaiskäyttöön heti vuoden alusta. Mobiilikäyttöisiksi yhteisluettelot saatiin kevään aikana.

Valtiovarainministeriön *Valtiotason arkkitehtuurit* -hankkeessa Kansalliskirjastolla oli edustus tietoarkkitehtuurien ja yhteisten IT-palvelujen arkkitehtuurin ryhmissä, joissa pyritään saamaan kirjastojen keskeiset infrastruktuurit samaan keskusteluun valtiotason muiden tietoarkkitehtuurien kanssa. Samalla intressillä osallistuttiin julkishallinnon standardisalkun ja julkisen hallinnon yhteisen metadatarekisterin laadintaan.

Uusi johtokunta vasemmalta lukien: ensimmäisellä portaalla Hannu Niemi (pj) ja Sinikka Salo, toisella Kai Ekholm (esittelijä), Mikko Vainio, Silja Rekomaa ja Veera Laine (varajäsen), kolmannella Mirja Iivonen, Markku Suvanen, Dorrit Gustafsson (siht.) sekä Sinikka Luokkanen. Ylimmällä portaalla Anna Mauranen, Eero Puolanne, Mikko Viitasalo ja Ere Majjala. Kuvasta puuttuvat varsinaiset jäsenet Sakari Laiho ja Joona Salminen.

(Ks. myös s. 29)

Bibliografisen kuvailun uudistamistyössä valmistauduttiin kansainvälisen FRAD-mallin ja RDA-kuvailun testaukseen Suomessa. *Semanttisen webin* kansainväliseen kehittämiseen osallistuttiin Kirjastojen maailmanjärjestön IFLA:n yhteydessä toimivan FRBR Review Groupin välityksellä.

Johtamisen ja tukipalvelujen kehittäminen Opetus- ja kulttuuriministeriön johtamaa Kansalliskirjaston kansainvälistä arviointia varten suoritettiin laaja *itsearviointi*, joka toteutettiin julkisen sektorin organisaatioiden CAF-laadunarviointimallilla. Tulosalueittain jaettiin itsearvioinnin työryhmiin osallistui maaliskuussa kaikkiaan viitisenkymmentä työntekijää ja johdon edustajaa.

Itsearvioinnin raportti liitettiin osaksi laajaa tausta-aineistoa, jonka kansainvälisen arvioinnin panelistit, Hollannin kansalliskirjaston entinen johtaja WIM VAN DRIMMELEN (pj), Ruotsin kansalliskirjaston johtaja GUNNAR SAHLIN ja Biokeskus Suomen johtaja EERO VUORIO saivat käyttöönsä toukokuussa samassa yhteydessä, kun heille esiteltiin Suomen koko kirjastolaitosta ja Kansalliskirjaston tulevaisuuden haasteita.

Arviointiprosessi jatkui lokakuussa kolmipäiväisellä haastatteluvierailulla, jonka aikana

paneeliryhmä haastatteli noin 60 Kansalliskirjaston sidosryhmien edustajaa. Joukossa oli myös useita Kansalliskirjaston työntekijöitä. Arvioinnin loppuraportti julkistetaan maaliskuussa 2011.

Toimikautensa päättänyt johtokunta käsitteli toukokuussa esitystä laitoksen uudeksi *johtosäännöksi*, jonka Helsingin yliopiston hallitus vahvisti kesäkuussa. Uusi *johtokunta* aloitti työnsä elokuun alussa. Sen puheenjohtajana jatkoi Helsingin yliopiston valtiotieteellisen tiedekunnan dekaani, professori HANNU NIEMI.

Laitoksen strategisen johtamisen työvälineistä kriittiseen tarkasteluun otettiin Kansalliskirjaston *arvot*. Kevään ja syksyn aikana käytyjen keskustelujen ja ryhmätöiden tuloksena syntyi viides arvo ”Edistämme tiedon saatavuutta”.

Edellisenä vuonna käynnistettyjä, päällikkö- ja asiantuntijatasen työntekijöitä laajasti osallistavia *suunnitteluseminaareja* jatkettiin. Kevätkauden seminaarissa arvioitiin Kansalliskirjaston kärkihankkeiden etenemistä, ja syksyn kahdessa tilaisuudessa keskityttiin toiminnan suunnitteluun.

Marraskuussa johtokunta hyväksyi Kansalliskirjaston uuden *työjärjestyksen*, jossa huomioitiin muun muassa kahden tulosalueen yhdistyminen sekä tulosalueiden nimen- ja sisäisen organisaation

Kansainvälisen arvioinnin raportti julkistettiin opetus- ja kulttuuriministeriössä maaliskuussa 2011.

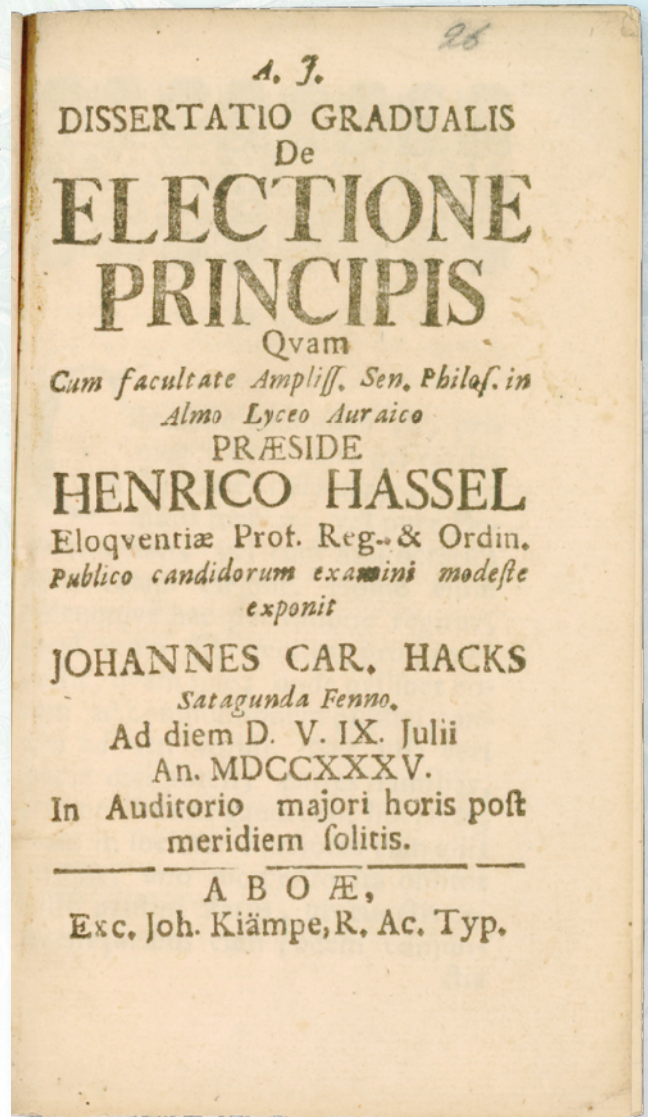
muutokset. Kokoonpanoan laajentanut uusi *johtoryhmä* kokoontui ensimmäisen kerran kesäkuussa.

Johtamisjärjestelmän muutosprosessi jatkui *sisäisen toimintaohjeen* uudistamisella. Uudessa ohjeessa nostettiin entistä näkyvämmiin esille muun muassa tulosalueiden ja esimiesten vastuut ja tehtävät. Myös asioiden valmistelu ja tiedotusvelvoitteet kuvattiin entistä seikkaperäisemmin.

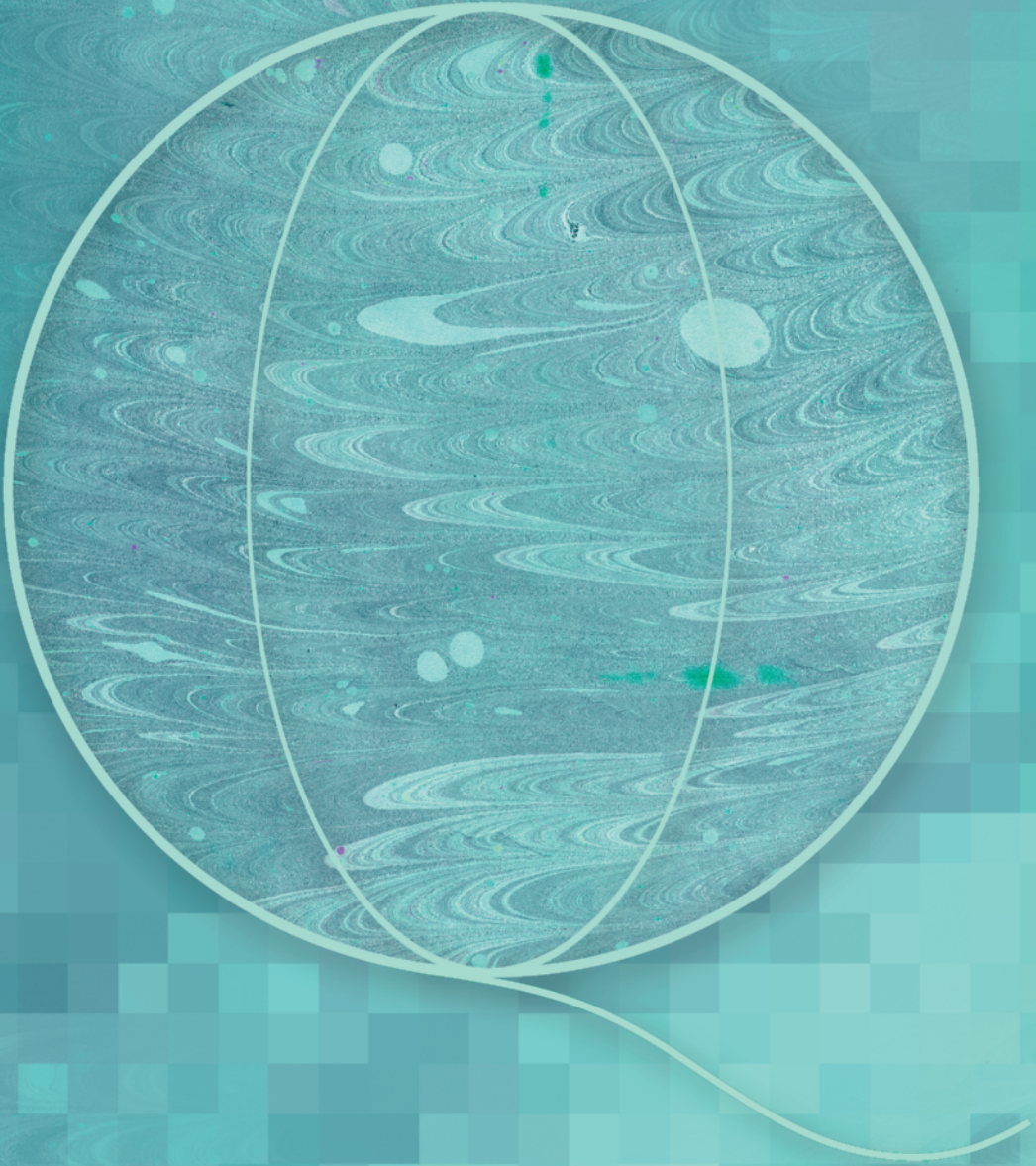
Helsingin yliopiston viisi tiedekuntakirjastoa ja opiskelijakirjaston yhdistävä uusi kirjasto-organisaatio aloitti toimintansa vuoden alussa, minkä myötä Kansalliskirjasto sai jäsenyyden yliopiston keskustakampukselle perustettuun, kesäkuussa toimintansa aloittaneeseen *kirjastotoimikuntaan*.

Hallinto- ja kehittämisspalvelujen sisäinen *palvelulupaus*, johon liittyi kattava palveluhakemisto, lanseerattiin touko-kesäkuun vaihteessa. Kesällä valmistuivat myös Kansalliskirjaston *vierailukäytäntöjen ja opastusten ohjeet*.

Marraskuussa ulkoisen viestinnän palveluvalikoimaan lisättiin *Facebook*-sivut, ja ennen vuoden vaihdetta valmistui vielä räätälöity ratkaisu *sähköiseen mediaseurantaan* siirtymiseksi.

Kansalliskirjastossa on digitoitu ja asetettu verkkokäyttöön nelisenkymmentä prosenttia Suomessa ennen vuotta 1828 julkaistuista väitöskirjoista.

Sidosryhmät ja yhteiskuntasuhteet

Mikkelissä sijaitsevan digitointi- ja konservointikeskuksen perustamisesta tuli syyskuun alussa kuluneeksi 20 vuotta. Merkkivuoden kohokohta oli Mikkelin yliopistokeskuksessa kuun lopulla järjestetty kansainvälinen juhlaseminaari *With Quality in Mind*.

Strategisten tavoitteidensa saavuttamiseksi ja palvelujensa kehittämiseksi Kansalliskirjasto osallistui yhä aktiivisemmin kansainvälisten järjestöjen ja yhteistyöfoorumien toimintaan.

Erityistä huomiota saivat nyt kansainväliset konferenssit ja seminaarit, joita toteutettiin sekä omana työnä että yhteistyökumppaneiden kanssa.

With Quality in Mind -juhlaseminaari (23.9.2010) järjestettiin yhdessä Digitalmikkeli-konsortion kanssa, ja tilaisuuden puhujina kuultiin digitoinnin ja säilytyksen huippuasiantuntijoita Suomesta, Ruotsista, Isosta-Britanniasta ja Australiasta. Seminaariin osallistui 70 juhluvierasta.

Kesäkuussa (9.-11.6.2010) Kansalliskirjasto isännöi *ELAG*-konferenssin, joka kokoaa vuosittain maailman kirjastoautomaation asiantuntijoita keskustelemaan ja vaihtamaan kokemuksia IT-alan ajankohtaisista ja tulevista suuntauksista. Tapahtumaan osallistui noin 200 vierasta eri puolilta Eurooppaa ja Pohjois-Amerikkaa.

Lokakuussa (21.-22.10.2010) Kansalliskirjasto organisoi *Bibliotheca Baltican*, Itämeren alueen kirjastojen yhteisen symposiumin teemalla "Cultural Unity and Diversity of the Baltic Sea Area". Järjestyksessään kymmenenteen symposiumiin osallistui kolmisenkymmentä kokousvierasta.

Helsingin yliopiston kuvapalvelu/Eero Roine

Opetusministeri Henna Virkkunen piti juhlapuheen Kansalliskirjaston digitointi- ja konservointikeskuksen 20-vuotisjuhlan kutsuvierastilaisuudessa Helsingissä.

Kouluneuvos Kirsti Mäkinen ja valtioneuvos Riitta Uosukainen tapasivat *Mikäs kirjan tappaisi* -näyttelyn avajaisissa.

KANSALLISKIRJASTON MEDIAOSUMIEN AIHEET 2010

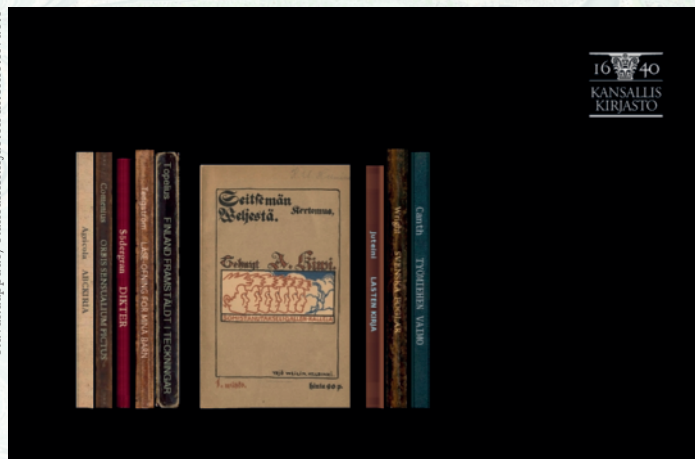
Lokakuun lopussa (28.–29.10.2010) Kansalliskirjasto toimi Suomen Akatemian nimeämän Antiikin Kreikan kirjoitetut lähteet -huippuyksikön kumppanina *Eikonopoiia. Digital Imaging of Ancient Textual Heritage: Technological Challenges and Solutions* -seminaarissa.

Kummi- ja ystävätoiminta Valtioneuvos RIITTA UOSUKAINEN, professori emeritus MATTI KLINGE ja vanhan kirjallisuuden keräilijä ILKKA PAATERO jatkoivat toista vuotta Kansalliskirjaston kummeina. Kummit osallistuivat sidosryhmille järjestettyihin tilaisuuksiin ja nostivat laitoksen toimintaa näkyvästi esille myös muissa julkisissa esiintymisissään.

Kansalliskirjaston ystävätoimintaa jatkettiin perinteiseen tapaan: kirjahistoriasta ja julkaistun kulttuuriperinnön säilyttämisestä kiinnostuneelle verkostolle järjestettiin muun muassa ystäväilta, jonka teemana oli Itämeren maiden kirjallisuus. Toiminnan piirissä oli kaikkiaan 400–500 henkilöä.

Digitointi- ja konservointikeskuksen juhlavuoden kunniaksi Kansalliskirjaston internetsivustolla avattiin virtuaalinen kirjahylly, jonka aineisto muodostaa lyhyen katsauksen painetun kirjallisuutemme historiaan Mikael Agricolan *ABC-kirjasta* alkaen.

Kuvakaappaus/ Kansalliskirjaston internetsivusto

Viestintä Kansalliskirjaston näkyvyyttä joukko- viestimissä arvioitiin sekä omana työnä laaditussa vuosiraportissa että ostopalveluna tuotetun media- seurannan välityksellä. *Kokonaismäärä* kasvoi jonkin verran paitsi edelliseen myös kahteen sitä edeltävään vuoteen verrattuna. Tilastoitujen osu- mien kokonaismäärä oli nyt 223 (2009: 216).

Osumia kertyi entiseen tapaan huomattavasti useammin painettujen viestimien palstoilta kuin television ja radion uutis- ja ajankohtaisohjelmien virrasta. Silti Kansalliskirjasto näkyi nyt nimen- omaan televisiossa ja radiossa entistä useammin. Myös eri lehtiryhmien väliset siirtymät olivat huo- mattavia.

Kansalliskirjaston *internetsivustolla* sivu- latausten määrä säilyi lähes ennallaan (-1 %). Google Analytics -käyttötilastojen mukaan sivulatauksista peräti puolet kohdistui kirjastoille suunnattuihin sisältöihin, neljännes kirjasto- ja tietopalveluihin ja 14 prosenttia Kansalliskirjaston yleistietoihin.

Kansalliskirjasto-lehdestä ilmestyi kolme nume- roa runsaan 2 000 kappaleen painoksena, ja lehti julkaistiin pdf-muotoisena myös internetsivustolla. Englanninkielinen *Bulletin* puolestaan julkaistiin vain verkkolehtenä.

Nimitykset ja kunniamerkit Kirjastoverkko- palveluiden johtaja KRISTIINA HORMIA-POUTANEN nimitettiin kesällä Euroopan tieteellisten kirjastojen liiton LIBERin hallituksen varapresidentiksi. Vara- presidentin erityistehtäviin kuuluvat vuosittaisen Liber-konferenssin ohjelmatoimikunnan puheen- johtajuus sekä liiton yhteistyösuhteiden ja -sopimus- ten kehittäminen.

Suomen itsenäisyyspäivänä 6. joulukuuta Tasavallan Presidentti myönsi KRISTIINA HORMIA- POUTASELLE Suomen Leijonan ritarimerkin ja hallinto- ja kehittämisspalveluiden johtaja DORRIT GUSTAFSSONILLE Suomen Valkoisen Ruusun ritamerkin.

Helsingin yliopiston filosofinen tiedekunta myönsi alkuvuodesta 2010 kunnia-tohtorin arvo- nimen filosofian lisensiaatti RAINER KNAPAKSELLE. Knapas on toiminut vuodesta 2008 alkaen Kansallis- kirjaston historia -projektin projektipäällikkönä.

STA KULTUURIA VAL

NGISSÄ 17 P. ELOKUUTA

VASTAAVA TOIMITTAJA
HERMAN STENBERG

Tavataan keskiviikk., torst. 3—4.

PÄIVÄN TILAUS

$\frac{1}{1}$ vuosik. 8 mk., $\frac{1}{2}$

Irtonaisn:o 25 p. Kalk

SISÄLLYS.

Herman Stenberg: Venäläistä poli-
tikkaa ja suomalaisia edellytyksiä.

Georg Schauman: Eräs uudenaikai-
nen ruotsalainen valtiollinen ajat-
telija IV, V.

Erin Kyösti: Post festum (runo).

Antoni Jalanne: Viimeinen Ritari,
näytös. (Strindberg-käännös).

Antoni Jalanne: Katkelmia, [16 ajatel-
mää Nietzsche-käännöksiä).

Antoni Jalanne: France: Les
Barbe-bleue

Arv. puolenvuoden

pyydetään ajoissa uud-
tilauksensa ettei keske-
lehden lähettämisesssä t

TAITEELI-

ASIO

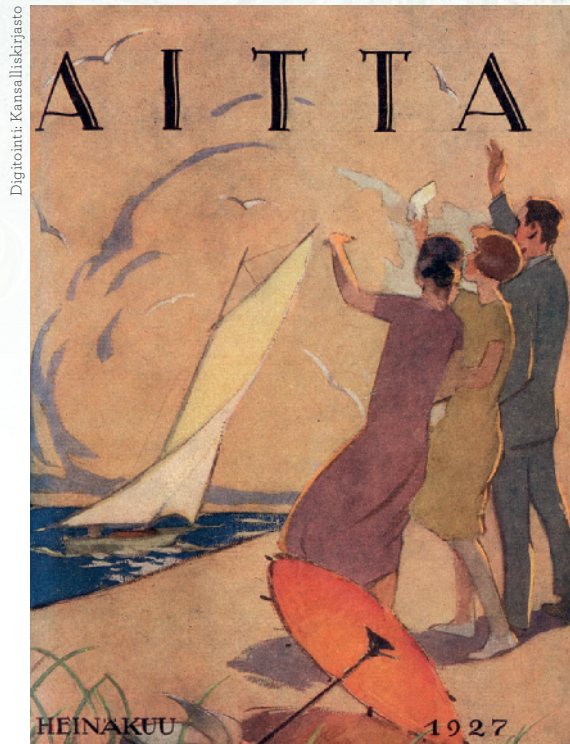
Perustehtävät

Kansalliskirjasto asetti maaliskuussa asiakkaittensa käyttöön suuren määrän digitoimiaan kotimaisia kulttuuri- ja ajanvieteleviä. Ennen vuotta 1870 ilmestyneet, tekijänoikeuksista vapautetut lehdet vietiin verkkoon – kenen ja missä tahansa vapaasti käytettäväksi.

Kansalliskirjaston historiallista sanomalehtikirjastoa täydentävä aineistopankki sisälsi lanseerausvaiheessa suomen- ja ruotsinkielisten aikakauslehtien vuosikertoja vuosilta 1810–1944. Sitä kartutettiin pitkin vuotta edelleen muun muassa kirkollis-uskonnollisella aikakauslehdillä sekä vanhoilla pilalehdillä.

Vuoden 1870 jälkeen ilmestyneet, tekijänoikeuksien alaiset lehdet asetettiin saataville tutkimuskirjaston kolmelle vapaakappaletyöasemalle, joilla niistä voi ottaa vain paperitulosteita. Vastaavia työasemia avattiin vuoden kuluessa myös muissa maan vapaakappalekirjastoissa – Eduskunnan kirjastossa, Itä-Suomen, Jyväskylän, Oulun ja Turun yliopistojen kirjastoissa sekä Åbo Akademin kirjastossa – sekä Kansallisessa audiovisuaalisessa arkistossa eli KAVAssa.

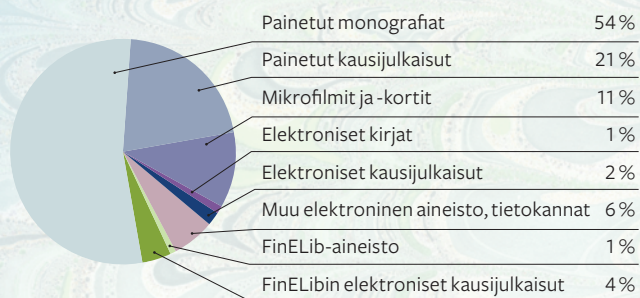
Aineistot ja asiakkaat Tutkimuskirjallisuutta hankittiin vuoden aikana lähes 790 000 eurolla. Tiedekokoelma karttui tavoitteiden mukaisesti, joskin sähköisiä aineistoja hankittiin suunniteltua enemmän. Painetun tutkimuskirjallisuuden osuus hankinnoista oli noin puolet.

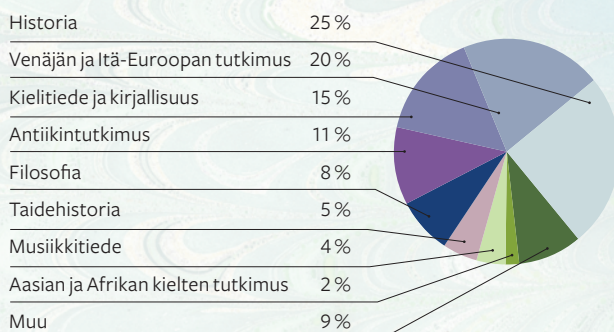
Digitointi: Kansalliskirjasto

Aitta-lehden heinäkuun 1927 numero on yksi esimerkki vuosilta 1810–1944 digitoiduista aikakauslehdistä.

TUTKIMUSKIRJASTON AINEISTOHANKINTA 2010

OSTETTU TUTKIMUSKIRJALLISUUS 2010

Tutkijoiden käyttöön hankittiin muun muassa uusia verkkoaineistoja, kuten *Bibliotheca Teubneriana Latina Online* (BTL) sekä *Thesaurus linguae Latinae online* (TTL), jotka tarjoavat laajan latinan-kielisten tekstien kokoelman sekä latinan kielen sanakirjan/asiasanaston. Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimuksen tarpeisiin hankittiin muun muassa *Pravdan* digitaalinen arkisto vuosilta 1912–2009.

Sähköisten kirjastopalvelujen käyttö kasvoi edelleen, millä oli odotetut vaikutuksensa paikallisten palvelujen käyttöön. Peräti puolet lainauksista kohdistui kuitenkin suljettuihin kokoelmiin ja neljännes niistä ei kuulunut atk-lainauksen piiriin, minkä vuoksi lainauspalvelut olivat yhä hyvin työllistäviä. Tieteenaloittain tarkasteltuna kokoelmien käyttö säilyi ennallaan.

Kansalliskirjaston *digitoituidut aineistot* -palvelun eli digitoitujen sanoma- ja aikakauslehtien sekä pienpainatteiden käyttöaste oli samaa tasoa kuin edellisenä vuonna: sivulatauksia kertyi yhteensä 6,5 miljoonaa.

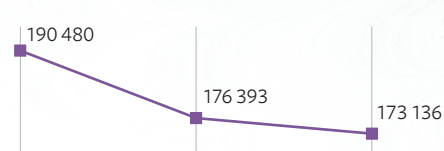
Unioninkadun tiloissa vieraili vuoden aikana kaikkiaan 173 000 asiakasta, eli kolmisentuhatta vähemmän kuin edellisenä vuonna. Asiakkaista yli puolet oli edelleen Helsingin yliopiston opiskelijoita, tutkijoita tai muuta henkilökuntaa. Myös tiedonhankinnan opetukseen osallistuneista yli 300 asiakkaasta suurin osa oli entiseen tapaan Helsingin yliopiston opiskelijoita.

PAIKALLISKÄVIJÄT, LAINAT JA TIETOPALVELUTEHTÄVÄT 2008–2010 (LKM)

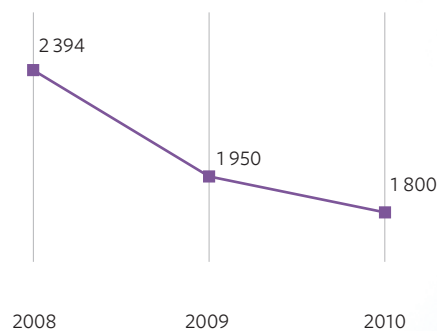
LAINAT

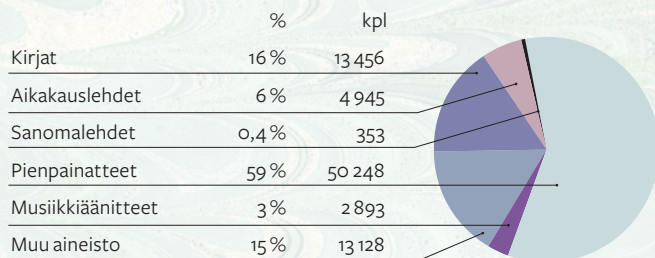
PAIKALLISKÄVIJÄT

TIETOPALVELUTEHTÄVÄT

VAPAAKAPPALEIDEN KARTUNTA 2010, YHTEENSÄ 85 023 KPL

Kirjaston käyttäjät olivat vuotuisen asiakaskyselyn mukaan edelleen hyvin tyytyväisiä saamiinsa palveluihin. Yleisarvosana pysytteli aikaisempien vuosien tapaan kiitettävän rajalla (8,8 asteikolla 0–10).

Tämänkertaisessa kyselyssä kartoitettiin vakioiteemojen lisäksi käsikirjaston eri aineistotyyppien merkitystä asiakkaille. Tärkeimmiksi aineistoiksi asiakkaat mainitsivat sana- ja tietosanakirjat, vähemmän tärkeiksi kirjastoluettelot ja paikallishistoriat. Saatua palautetta käytetään hyväksi kokoelmien uudelleen sijoittelussa.

Vapaakappaletoiminta Vapaakappaleita otettiin vastaan ja järjestettiin kokoelmiin kaikkiaan 155 000 aineistokappaleen ja 421 hyllymetrin verran. Kappaleittain laskettuna selvästi suurimman aineistoluokan muodostivat edelleen pienpainatteet.

Kotimaisten julkaisujen verkkoarkistoon haravoitiin 200 miljoonaa tiedostoa (2009: 150 milj). Verkkosivujen yleistä keräystä täydennettiin teemakeräyksillä, ja verkkolehdiksi luokiteltavia aineistoja otettiin talteen säännöllisin väliajoin. Haravoinnin ulottumattomiin jäävän verkkoaineiston tavoittamiseksi otettiin nyt ensimmäistä kertaa aktiivisesti yhteyttä julkaisijoihin. Luovutuspyynnöt kohdistettiin erityisesti verkkomusiikkiin.

Tunnisteet, aineiston kuvailu ja sanastotyö

Uudet painetut vapaakappaleet kuvailtiin kansallisbibliografia Fennicaan sitä mukaa kuin kirjapainot ja kustantajat niitä luovuttivat. Sähköisiä vapaakappaleita tuli vastaanottojärjestelmän kautta yhä melko verkkaisesti, ja myös ne pystyttiin käsittelemään ajantasaisesti.

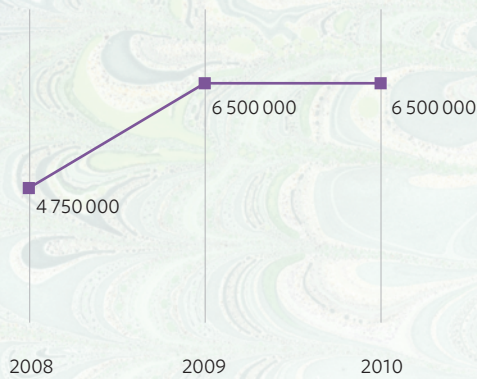
Vuoden aikana valmistui kaksi merkittävää SFS-standardia: tekstimuotoisen teoksen kansainvälinen tunnus ISTC sekä pitkäaikaissäilytysarkiston viitemalli eli Open Archival Information System -standardin (OAIS) suomennos.

Yleiseen suomalaiseen asiasanastoon (YSA) otettiin jälleen noin 1 000 uutta asiasanaa. Ruotsinkielinen sanasto Allärs, jonka ylläpidon Kansalliskirjasto tilaa Åbo Akademiilta, karttui samaan tahtiin.

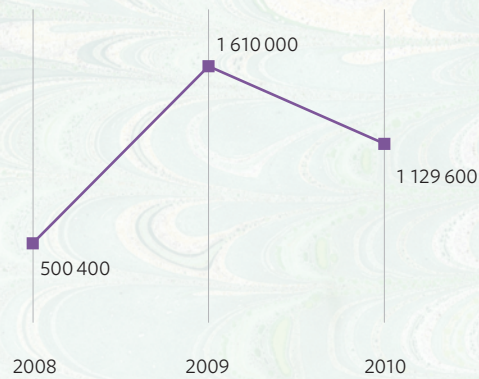
Digitointi ja konservointi Digitointi- ja konservointikeskus ylsi elvytyshankkeen varoilla palkatun, määräaikaisen henkilöstön ja kaksivuorotyön avulla jälleen tavallista parempiin tuloksiin: tuotannossa skannattiin kaikkiaan 1,3 miljoonaa ja jälkikäsiteltiin 1,2 miljoonaa sivua. Asiakkaiden käyttöön saatettiin 1,1 miljoonaa sivua. Lisäksi musiikki- ja puhekasetteja (C-kasetteja) digitoitiin runsaat 2 000 kappaletta.

DIGITOIDUN AINEISTON KARTUNTA JA KÄYTTÖ 2008–2010 (LKM)

SIVULATAUKSIA

DIGITOITUJA SIVUJA

Pitkin vuotta valmisteltiin *Comellus*-hanketta, jonka aikana pyritään kehittämään sanomalehtien sähköisen luovutuksen ja arkistoinnin tuotantoprosessi ja mallinnos. Kolmivuotisen projektin päärahoittaja on Euroopan sosiaalirahasto (ESR) ja käytännön yhteistyökumppaneita Etelä-Savon Viestintä Oy/Länsi-Savo, Esan Kirjapaino Oy/Etelä-Suomen Sanomat sekä Digitalmikkelin yhteistyöverkosto.

Vanhoina sanoma- ja aikakauslehtiä sekä jatkuvasti ilmestyvien sanomalehtien vapaakappaleita mikrokuvattiin jonkin verran enemmän kuin edellisenä vuonna, kaikkiaan 1,5 miljoonaa sivua. Joukkoon kuului myös pienehkö erä tutkimuskirjastossa lähiaikoina käyttökieltoon asetettavaa, paljosta käytöstä kärsinyttä aineistoa.

Keskiaikaisten pergamenttifragmenttien säilyttämis- ja julkistamisprojektin konservointityöt saatiin valmiiksi, ja aiheesta käytiin esitelmöimässä Puolan Torunissa syksyllä järjestetyssä alan konferenssissa. Konservoinnin perustehtävien rinnalla jatkettiin myös Helsingin yliopiston keskusarkiston toimeksiannosta Turun Akatemian konsistorin asiakirjojen konservointia.

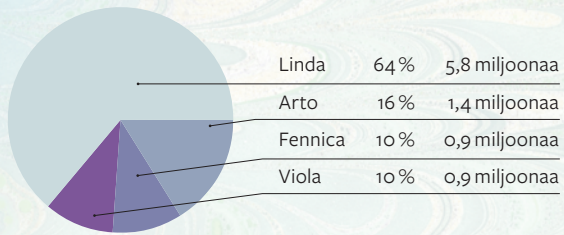
Kirjastojen palvelut Kansalliskirjaston maaliskuun huhtikuussa organisoima *valtakunnallinen kirjastokysely* saavutti ennätysmäärän kirjastopalvelujen käyttäjiä. Vastausten määrä kasvoi 56 prosenttia edellisestä, vuonna 2008 toteutetusta selvityksestä. Kaikkiaan kyselyyn vastasi 34 300 kirjastoasiakasta.

Kirjastojen palvelut arvioitiin kokonaisuutena melko onnistuneiksi ja hieman entistä paremmiksi. Asteikolla 1–5 mielipiteet kirjastopalveluiden tärkeydestä asettuivat nyt välille 4,6–4,7, kun ne kahden vuoden takaisessa kyselyssä liikkuiivat 4,4–4,6:n välillä.

Verkkokysely järjestettiin maan kaikissa yleisissä kirjastoissa, 25 erikoiskirjastossa sekä jokaisessa yliopisto- ja ammattikorkeakoulukirjastossa Turun yliopiston ja Aalto-yliopiston kirjastoja lukuun ottamatta.

Suomen koko kirjastokenttää palvelevan elektronisen kirjaston *FinELibin* aineistosta ladattiin vuoden aikana tuntuvasti enemmän artikkeleja kuin vuotta aikaisemmin. Myös FinELib-aineistoista tehtyjen hakujen määrä kasvoi edelleen. Tuloksen selittää pitkälti MOT-sanastoihin tehtyjen hakujen lisääntyminen, minkä taustalla vaikutti ammattikorkeakoulujen liittyminen kyseisten aineistojen tilaajiksi.

KANSALLISTEN TIETOKANTOJEN KOKO
30.9.2010 (% , TIETUEIDEN LKM) *

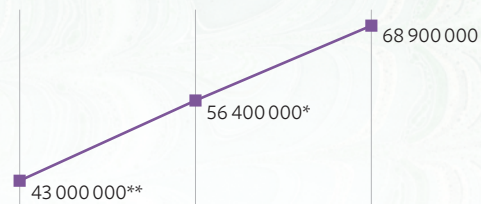
* Arto = kotimaisten artikkeleiden viitetietokanta
Fennica = kansallisbibliografia ja kansalliskokoelman luettelo
Linda = suomalaisten korkeakoulukirjastojen yhteistietokanta
Viola = kansallisdiskografia ja kansallisen äänitearkiston luettelo

Kansallisissa tietokannoissa oli syyskuun lopussa kaikkiaan yhdeksän miljoonaa tietuetta, ja niihin tehtiin yhteensä 5,6 miljoonaa hakua. Käytön huomattavan kasvun (+17 %) selittää suurelta osin Linda- ja Arto-tietokantojen vapaaseen kansalaiskäyttöön avaaminen. Myös kansallisbibliografia Fennican käyttö kasvoi (+7 %), kun taas kansallisdiskografia Violan käyttö väheni hieman.

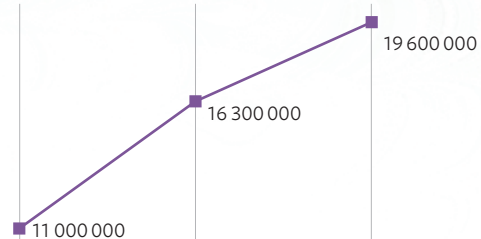
Korkeakoulujen yhteiseen *Doria*-julkaisuarkistoon liittyivät uusina asiakkaina Lapin yliopisto, Svenska litteratursällskapet (SLS) sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Doriassa oli vuoden lopussa noin 47 000 ja ammattikorkeakoulujen *Theseus*-arkistossa 20 000 tietuetta.

KIRJASTOVERKKOPALVELUIDEN TUNNUSLUKUJA
2008–2010 (LKM)

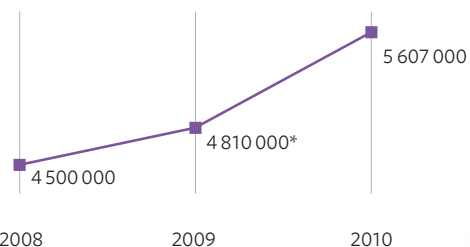
FINELIB-AINEISTOJEN KÄYTTÖ (HAUT)

FINELIB-AINEISTOJEN KÄYTTÖ (ARTIKKELILATAUKSIA)

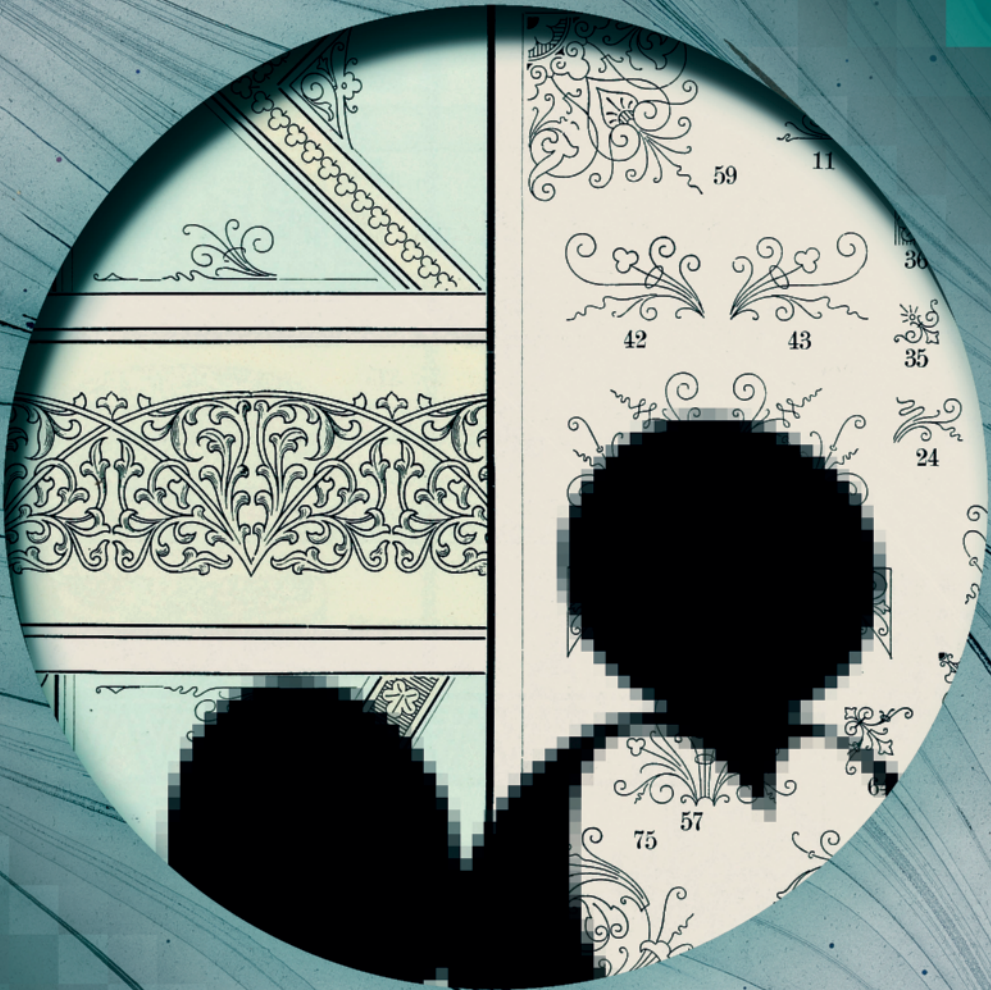

KANSALLISTEN TIETOKANTOJEN HAKUKÄYTTÖ

* Tilastointitapa muuttunut.

** Luvussa eivät ole enää mukana koko tekstiaineistosta tehdyt haut.

Kulttuurivastuu

Lähes koko elämänsä Disney-keräilylle omistanut *Pentti Hauhiala* lahjoitti Kansalliskirjastolle keräilykokoelman, joka sisältää tuhansittain Disney-aiheisia kirjoja, lehtiä, videoita, levyjä ja muuta esineistöä. Suomen suurimmaksi arvioitu Disney-kokoelma sai nimikkokokoelman statuksen.

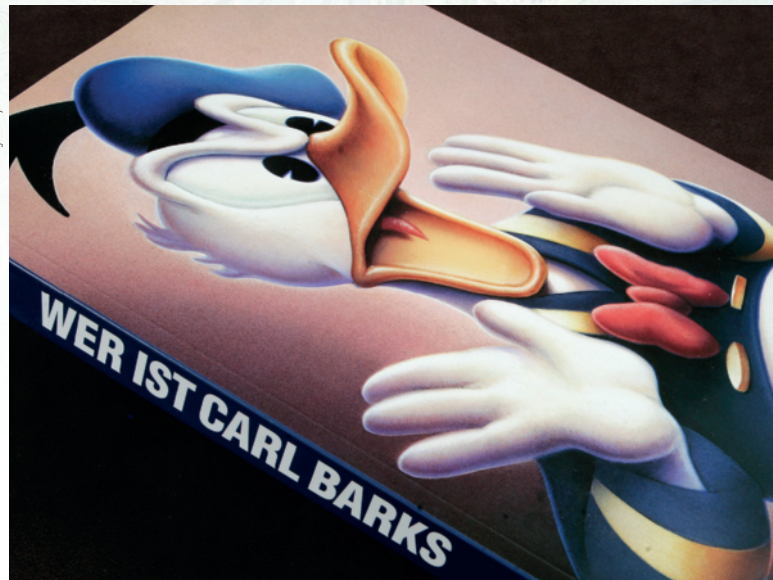
Heti lahjoituksen julkistamisen jälkeen alettiin valmistella kokoelmaan perustuvaa *Intohimona Disney-keräily*-näyttelyä, joka oli esillä 21.10.2010–31.1.2011. Sen kokosi Kansalliskirjastosta eläkkeelle jäänyt kirjastonhoitaja, sarjakuvaneuvos **HEIKKI KAUKORANTA** yhteistyössä Kansalliskirjaston kulttuuritoiminnan kanssa.

Muut lahjoitukset YLE lahjoitti helmikuussa nuotistostaan Kansalliskirjaston käsikirjoituskokoelmissa säilytettäväksi kulttuurihistoriallisesti merkittävän sävellyskäsikirjoitusten kokoelman, jonka aineisto on karttunut musiikkiohjelmien tarpeisiin hankituista sävellyksistä vuodesta 1927 alkaen. *Yleisradion sävellyskäsikirjoituskokoelmaan* kuuluu käsikirjoituksia useilta keskeisiltä suomalaisilta säveltäjiltä.

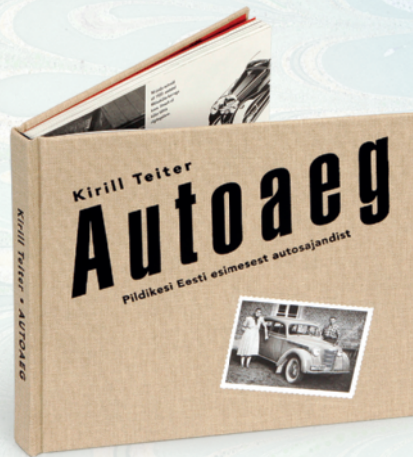
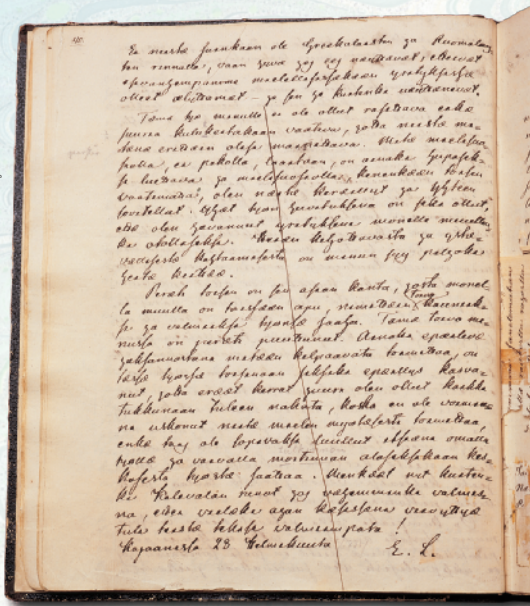
Niin ikään käsikirjoituskokoelmiin liitettiin Kaartin Soittokunnan historiaan perehtyneen musiikkikapteeni evp. **JUKKA VUOLION** lahjoittamia suomalaisen sotilasmusiikin sävellyskäsikirjoituksia, sovituksia, audiovisuaalista aineistoa ja valokuvia.

Helsingin yliopiston observatorion kirjasto luovutti Kansalliskirjastolle kaksi arvokasta historiallista kokoelmaa: Turun Akatemian Observatorion vanhan kirjakokoelman ja *Separata*-kokoelman, joka sisältää tähtitieteen professoreille lähetettyjä eripainoksia 1600–1900-luvuilta.

Kansalliskirjasto/Kari Timonen

Pentti Hauhialan Disney-kokoelmaan kuuluu mm. *Wer ist Carl Barks*-näyttelyn luettelo. Gottfried Helnwein'in kirjoittamaan, vuonna 1993 Saksassa ilmestyneeseen julkaisuun sisältyy myös Carl Barksin haastattelu.

Autoaeg oli yksi Viron vuoden 2009 kauneimmista kirjoista.

Kalevalaa monessa muodossa -näyttelyssä esiteltiin kalevalaista runoutta ja Kalevalan esitöitä, varhaispainoksia ja käänösversioita.

Kulttuuriohjelmisto Kansalliskirjaston kulttuuritoiminta tavoitti ohjelmistollaan runsaasti uutta yleisöä, etenkin nuoria kävijöitä. Myös Kansalliskirjaston *Taiteiden yö* -tapahtuma elokuun lopulla oli jälleen menestys: tilaisuuteen osallistui yli 1 000 kävijää.

Vuoden aikana Kansalliskirjastossa oli esillä kaikkiaan kaksitoista näyttelyä, joihin järjestettiin myös tilattavia yleisöopastuksia. Lisäksi järjestettiin yhdeksäntoista muuta yleisötapahtumaa ja viisi konserttia.

Laaja ja moniulotteinen *Mikäs kirjan tappaisi* -näyttely (27.5.-31.12.2010) pohti kirjan tulevaisuutta. Sen oheisohjelmaan kuului paneelikeskustelu, luentoja, kirjakinikoita, kolme lukupiiriä sekä näyttelijä JUSSI LEHTOSEN Shakespearen sonetteihin perustuva monologi *Rakkaus ei ole ajan narri*. Lisäksi Herttoniemen yhteiskoulun ja Vaskivuoren lukioiden oppilaat suunnittelivat äidinkielen opettajiensa ohjauksessa näyttelyn yhteyteen oman ohjelmistonsa.

Vuoden Puupäähattu-palkitun sarjakuvataiteilijan TIINA PYSTYSEN näyttely (15.1.-1.4.2010) järjestettiin yhteistyössä Suomen Sarjakuvaseuran kanssa ja *Virolaiset kirjavalitot 2009* (8.4.-8.5.2010) Viron kansalliskirjaston kanssa. *Suomen kauneimmat kirjat 2009* -näyttelyn (17.5.-22.9.2010) yhteistyökumppanina oli Suomen kirjataiteen komitea.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kanssa järjestettiin kaksi näyttelyä: kansainväliseen SHARP-konferenssiin liittynyt *Uusi lukemiskulttuuri 1700-luvulla*

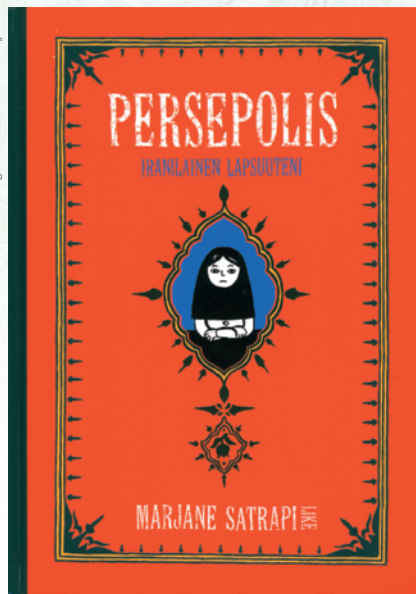
Suomessa (12.5.-4.9.2010) sekä Kalevalan 175-vuotijuhlanäyttely *Kalevalaa monessa muodossa* (25.3.-25.9.2010). *Eikonopoiia. Antiikin Kreikan kirjoitetut lähteet* -bannerinäyttely (20.10.-31.12.2010) puolestaan liittyi lokakuun lopulla järjestettyyn Digital Imaging of Ancient Textual Heritage -konferenssiin.

Kiertonäyttelyt *Suomi kautta aikojen*, *Kotimaana musiikki - Fredrik Pacius 200 vuotta* ja *Suomea rajan takana* esiteltiin Virossa ja eri puolilla Suomea.

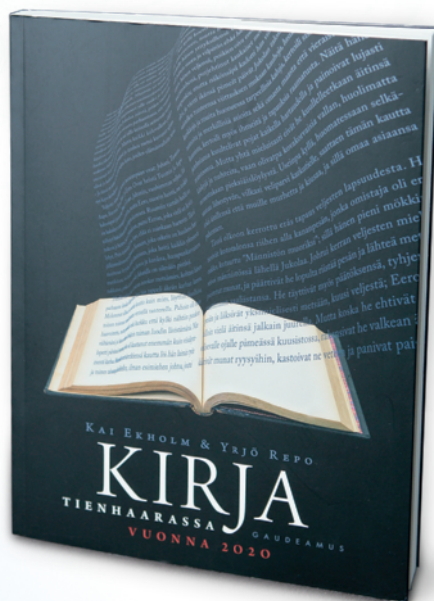
Kulttuurihankkeet *Pelasta Kirja* -kampanja sai uuden keräyslupuan, joka jatkuu toukokuuhun 2012 saakka. Kampanjan varoin perustettu Aarteet-kirjasto karttui 300 digitoidulla nimekkeellä, joita vuoden päättyessä oli kaikkiaan 533.

Yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa jatkettiin kaunokirjallisuuden verkkopalvelun eli *Kirjallisuuspankin* suunnittelua. Kirjallisuuden- ja kielentutkijoille suunnatun palvelun kaunokirjalliset teokset on valittu Fennica-kokoelmasta, ja ne tulevat myöhemmin asiakaskäyttöön myös Kansalliskirjaston digitaalisen kirjaston kautta.

Turun Akatemian latinan- ja ruotsinkielisten väitöskirjojen digitointi jatkui *Ilkka ja Ulla Paateron rahaston* varoilla. Digitointityö saatiin alkuvuodesta valmiiksi, ja toukokuussa aineisto asetettiin vapaasti saataville Doria-tietokantaan. Kokonaisuus käsittää tässä vaiheessa noin 40 prosenttia Suomessa ennen vuotta 1828 julkaistuista väitöskirjoista.

Mikäs kirjan tappaisi -näyttelyn yhteydessä Herttoniemen yhteiskoulun ja Vaskivuoren lukioiden oppilaat tiedustelivat tunnetuilta suomalaisilta heidän elämänsä rakkaimpia kirjoja. Kokki-kirjailija-kääntäjä Sami Garam mainitsi mm. Heinrich Hoffmanin *Jörö-Jukan* ja sarjakuvataiteilija Kaisa Leka Marjane Satrapin *Persepoliksen*. Helsingin yliopiston kanslerin Ilkka Niiniluodon lapsuusvuosien suosikiksi paljastui Helmi Krohnin *Hipsuvarvas autiolla saarella*.

Mikäs kirjan tappaisi -näyttelyssä esiteltiin myös tulevaisuuden ennusteita Kai Ekholm ja Yrjö Revon teoksesta *Kirja tienhaarassa*.

Anu Karessuon rahaston turvin käynnistettiin lokakuussa hanke musiikkiarkistojen kehittämiseksi. *Eero Niirikosken rahaston* tuella puolestaan digitointiin ja konservointiin Kansalliskirjaston hallussa olevat *Missale Aboensen* kappaleet. *Missale Aboense* on ensimmäinen, vuonna 1488 Suomea varten painettu teos.

Tutkimusprojektit *Jean Sibeliuksen kootut teokset* -projekti sai vuoden aikana valmiiksi kaksi uutta teosta: Sibeliuksen seitsemännen sinfonian ja *Cassazionen* kaksi versiota. Koottuja teoksia julkaisevat Kansalliskirjaston kanssa yhteistyössä Sibelius-Seura r.y. ja kustannusyhtiö Breitkopf & Härtel. Vuoden lopussa sarjasta oli ilmestynyt kuusitoista nidettä.

Sibelius-projektilla oli edustus Oxfordissa syyskuussa pidetyn kansainvälisen Sibelius-konferenssin järjestelytoimikunnassa, ja hankkeen tutkijat myös esitelmöivät konferenssissa. Lisäksi tutkimusryhmän aikaisemmin pitämiä esitelmiä ilmestyi artikkeleina italialaisessa *Philomusica on-line*ssa sekä saksalaisen kustantamon julkaisemassa antologiassa *Sibelius in the Old and New World. Aspects of His Music, Its Interpretation, and Reception*.

Loppuvuodesta 2008 käynnistetty, kolmi-
vuotinen *keskiaikaisten pergamenttifragmenttien säilyttämis- ja julkistamishanke* eteni tavoitteiden mukaisesti: 9 300 pergamenttilehden kokoelma saatiin konservoitua ja lähes kokonaisuudessaan myös

Vuoden Puupäähattu-palkitun Tiina Pystysen teoksia oli esillä tammikuusta maaliskuun loppuun.

Musiikki-informaatikko Kristiina Hako esitteli YLEn lahjoittamia sävellyskäsikirjoituksia ylikirjastonhoitaja Kai Ekholmille sekä YLEn Asia ja Kulttuuri -ohjelmistoalueen johtaja Olli-Pekka Heinoselle.

digitoitua. Helsingin Sanomain Säätiön tukema hanke liittyy dosentti **TUOMAS HEIKKILÄN** johtamaan tutkimusprojektiin, joka valottaa maamme varhaisimman kirjallisen kulttuurin syntyä, kehitystä ja vaikutusta.

Helsingin yliopiston tukemassa, vuonna 2008 käynnistyneessä *Kansalliskirjaston historia* -projektissa tulevan historiategoksen ruotsinkielinen käsikirjoitus toimitettiin luettavaksi kustantajille eli Suomalaisen Kirjallisuuden Seuralle ja Svenska litteratursällskapetille. Historiantutkija, filosofian lisensiaatti **RAINER KNAPAKSEN** kirjoittama teos on tarkoitus julkaista alkuvuodesta 2012.

G.V. Neijt Sc.

Autumn.

M M (115) U A 311

 A U T U M N .

CROWN'D with the fickle and the wheaten sheaf,
 While AUTUMN, nodding o'er the yellow plain,
 Comes jovial on ; the *Doric* reed once more,
 Well pleas'd, I tune. Whate'er the Wintry frost
 Nitrous prepar'd ; the various-blossom'd Spring 5
 Put in white promise forth ; and Summer-suns
 Concocted strong, rush boundless now to view,
 Full, perfect all, and swell my glorious theme.

ONSLOW ! the Muse, ambitious of thy name,
 To grace, inspire, and dignify her song, 10
 Would from the *Public Voice* thy gentle ear
 A while engage. Thy noble cares she knows,
 The patriot virtues that defend thy thought,
 Spread on thy front, and in thy bosom glow ;
 While listening senates hang upon thy tongue, 15
 Devolving thro' the maze of eloquence
 A roll of periods, sweeter than her song.
 But she too pants for public virtue, she,
 Tho' weak of power, yet strong in ardent will,
 Whene'er her country rushes on her heart, 20
 Assumes a bolder note, and fondly tries
 To mix the patriot's with the poet's flame.

G

WHEN

3

2

4

Corps 120

Corps 168

168

No. 14 Corps 168

20

23

5

2

Corps 96

Voimavarat ja talous

Henkilökunnan yhteiset arvokeskustelut tuottivat osaamista ja hyvinvointia edistäviä ideoita sekä uuden, tervetulleen jäsenen Kansalliskirjaston arvoperheeseen.

Henkilöstö Kansalliskirjastossa työskenteli vuoden päättyessä 213 henkilöä vakituisessa ja 117 henkilöä määräaikaisessa palvelussuhteessa. Henkilötyövuosia kertyi 273. Niistä 25 prosenttia tehtiin määräaikaisen henkilökunnan voimin.

Määräaikaisia työntekijöitä oli tuntuvasti enemmän kuin vuonna 2009 ja selvästi enemmän kuin sitä edeltävinä vuosina. Kasvun selittää edellisvuoden tavoin Kansallisen digitaalisen kirjaston edistämishanke - ns. elvytyshanke, joka käynnistyi alkukesästä ja päättyy vuoden 2011 kesäkuussa.

Tämäkertaiseen hankkeeseen palkattiin kaikkiaan 62 lisätyöntekijää. Aineistojen digitointiin liittyvissä tehtävissä heistä työskenteli 35 (13,4 htv), vanhan aineiston luetteloinnina tai luetteloinnin tukitehtävissä 23 (7,7 htv) ja pitkäaikaissäilytyksen ja yhteisluettelon kehittämiseen liittyvissä tehtävissä neljä (1,3 htv).

Työhyvinvoinnin yleistä kehittämistä jatkettiin maaliskuussa koko organisaatiota osallistaneilla arvokeskusteluilla, jotka käsittivät arvotyöpajan ja -päivän. Yhteisen pohdinnan tuloksena syntyi toimenpide-ehdotuksia, joiden etenemisestä raportoitii ja keskusteltiin koko henkilöstölle suunnatussa *Meidän työkuultuuriimme*-tapahtumassa marraskuussa. Samassa yhteydessä tehtiin lopullinen päätös uudesta arvosta, joka sai muodon ”Edistämme tiedon saatavuutta”.

Kansalliskirjasto / Kari Timonen

Arvotyöpajojen tuloksia esiteltiin Helsingin yliopiston pienen juhlasalin lämpiöön rakennetussa julistenäyttelyssä, jonka oppaina toimivat pajojen vetäjät.

Henkilöstön virkistäytymistä ja hyvinvointia edistettiin totuttuun tapaan jakamalla yliopiston liikuntatarroja sekä tukemalla sähkö- ja jalkapalloharrastusta. Mikkelin toimipisteessä jaettiin uimahalli- ja kuntosalilippuja sekä annettiin suoraa tukea paikallisten liikuntakeskusten sarjalippuihin.

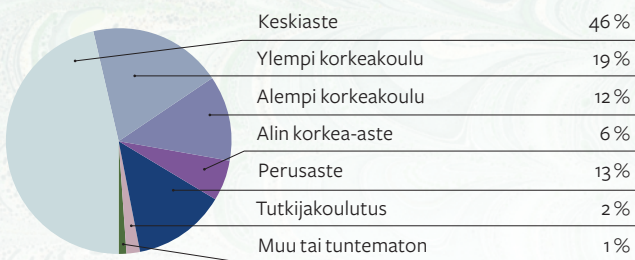
Henkilökunnan työhyvinvointia edistävä *tyhyryhmä* kokoontui vuoden aikana seitsemän kertaa ja paneutui ensi sijassa arvoprosessin suunnitteluun ja järjestelyihin. Myös kaikki tulosalueet saivat nyt omat tyhyryhmänsä.

HENKILÖSTÖ TULOSALUEITTAIN 31.12.2010

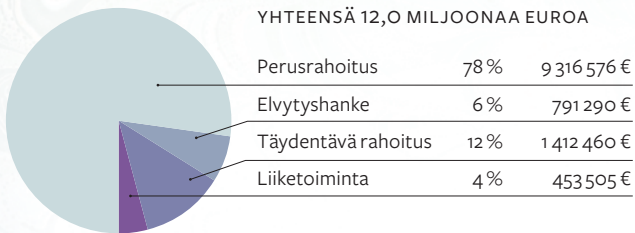
	VAKINAISET TEHTÄVÄT	HENKILÖTYÖVUOSIA		
		Vakinaiset	Määräaikaiset	Yhteensä
Tutkimuskirjasto	109	104,5	16,8	121,3
Digitointi- ja konservointikeskus	44	36,8	28,7	65,5
Kirjastoverkkopalvelut	42	38,1	12,9	51,0
Hallinto- ja kehittämispalvelut	30	25,8	9,6	35,3
Yhteensä	225	205,1	68,0*	273,1

* Elvytyshankkeen osuus luvusta 22 henkilötyövuotta

HENKILÖSTÖN KOULUTUSRAKENNE

HENKILÖSTÖMENOT 2010, YHTEENSÄ 12,0 MILJOONAA EUROA

Osaamisen kehittäminen Henkilöstön osaamista kehitettiin pääosin Helsingin yliopiston ja Kansalliskirjaston itsensä järjestämällä koulutuksella. Koulutukseen osallistuneiden määrä kasvoi edellisestä vuodesta seitsemällä ja koulutuspäivien määrä neljällä prosentilla. Keskimäärin kouluttautumiseen käytettiin 3,0 päivää yhtä henkilötyövuotta kohden.

Laitoksen omaan osaamis pääomaan perustuvalla koulutuksella - asiantuntijaluennolla, opintopiireillä ja lyhytkestoisella työkierrolla - tuettiin yleistä ammatinhallintaa. Myös ulkopuolista asiantuntemusta hyödynnettiin monipuolisesti.

Edellisenä vuonna käynnistetty esimiesten *työnohjaus* jatkui kevääseen saakka. Tiedonvalo Oy:ltä tilattuun ohjaukseen osallistui kaikkiaan 28 esimiestä. Syyskuussa Kansalliskirjaston johtajat aloittivat oman valmennuksensa, *johdon coachingin* Novetos Oy:n valmentajan vetämänä.

Projektijohtamisen koulutusta hankittiin huhtikuussa Projekt-Instituutti Oy:ltä. Kaksipäiväiseen koulutukseen valittiin kaikilta tulosalueilta yhteensä 16 työntekijää.

Marraskuussa Kansalliskirjaston johtoa, esimiehiä ja muuta henkilöstöä perehdytettiin työyhteisöviestinnän perusteisiin ja osa-alueisiin teemalla *Viestintä työyhteisön osaamisalueena ja menestystekijänä*. Kevi Consulting Oy:ltä tilattu koulutus käsitti koulutuspäivän lisäksi esitehtävän.

Talouskatsaus

Rahoitus Kansalliskirjastolla oli käytettävissä 21,7 miljoonan euron perusvoimavarat (2009: 20,3 M€), jossa oli kasvua edellisvuoteen verrattuna seitsemän prosenttia.

Perusrahoituksesta 14,3 miljoonaa euroa myönsi opetus- ja kulttuuriministeriö ja 5,2 miljoonaa Helsingin yliopisto.

Kansalliskirjasto sai arvonlisäverokompensaatina 0,6 miljoonaa euroa, ja keväällä 2011 samaan tarkoitukseen myönnettiin vielä 0,5 miljoonan lisäkompensaatio. Edelliseltä vuodelta siirtyneitä määrärahoja kirjattiin taseeseen 2,0 miljoonaa euroa.

Täydentävää rahoitusta oli käytettävissä 6,4 miljoonaa euroa (2009: 5,3 M€), josta opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää rahaa oli yhteensä 5,3 miljoonaa.

Liiketoiminnan tuotot olivat 0,8 miljoonaa euroa (2009: 0,8 M€), ja toiminnan ylijäämäksi muodostui 0,2 miljoonaa (2009: 0,1 M€), joka kirjataan taseeseen.

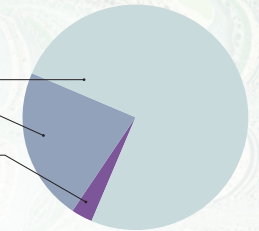
Helsingin yliopiston rahastoihin sijoitettuna Kansalliskirjastolla oli 0,7 miljoonaa euroa.

Menot Kirjaston merkittävimmät kuluerät muodostuivat henkilöstö- ja tilakuluista sekä aineistohankinnoista, yhteensä 20,6 miljoonaa euroa ja 84 prosenttia kokonaismenoista.

Toimintamenot kasvoivat ja täydentävään toimintaan liittyvät menot supistuivat miljoonalla eurolla.

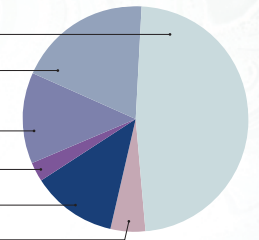
RAHOITUSLÄHTEET, YHTEENSÄ 28,8 MILJOONAA EUROAA

Perusrahoitus	75 %	21 656 073 €
Täydentävä rahoitus	22 %	6 364 044 €
Liiketoiminnan tuotot	3 %	771 934 €

MENOT KULULUOKITTAIN, YHTEENSÄ 24,8 MILJOONAA EUROAA

Henkilöstömenot	48 %	11 973 832 €
Tilakulut	19 %	4 791 495 €
Elektronisten aineistojen lisenssit	13 %	3 180 328 €
Kirjastoaineisto	3 %	684 088 €
Muut kulut	12 %	3 042 424 €
Alv-kulut	5 %	1 143 808 €

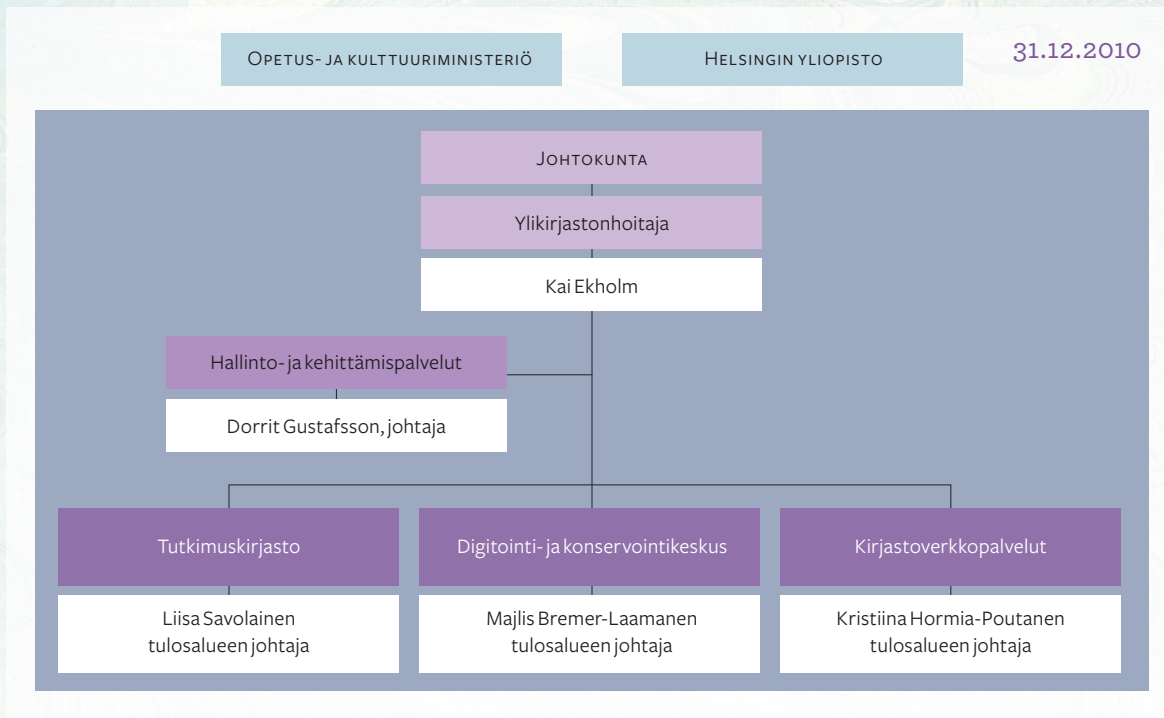

KANSALLISKIRJASTON VOIMAVARAT, TUOTOT JA MENOT

RAHOITUS	2010	2009
	euroa	euroa
Perusrahoitus yhteensä	21 656 073	20 254 040
Perusmäärärahat	18 822 562	18 370 000
Lisämyönnöt	69 000	546 067
Arvonlisäverokompensaatio	638 004	0
Edelliseltä vuodelta siirtynyt perusmääräraha	2 033 964	1 324 205
Muut toiminnan tuotot	92 543	13 768
Liiketoiminnan tuotot	771 934	819 894
Täydentävä rahoitus	6 364 044	5 264 850
RAHOITUS YHTEENSÄ	28 792 051	26 338 784

MENOT	2010	2009
Perusrahoitus	20 266 821	18 321 923
Henkilöstömenot	9 316 576	8 885 067
Kirjastoaineisto	678 326	638 504
Elektronisten ainestojen lisenssit	3 063 334	3 169 350
Tilakulut	4 683 935	4 127 477
Muut kulut	1 533 055	1 501 525
Arvonlisäverokulut	991 594	0
Liiketoiminta	612 826	705 685
Henkilöstömenot	453 505	439 263
Muut kulut	145 050	266 422
Arvonlisäverokulut	14 271	0
Täydentävä rahoitus	3 936 330	4 817 610
Henkilöstömenot	2 203 751	2 786 577
Muut kulut	1 594 636	2 031 033
Arvonlisäverokulut	137 943	0
MENOT YHTEENSÄ	24 815 976	23 845 218

Kansalliskirjaston organisaatio ja johtajat

Kansalliskirjaston johtokunta 1.8.2010 – 31.3.2014

PUHEENJOHTAJA

Dekaani, professori Hannu Niemi, Helsingin yliopisto

JÄSENET

Mirja Iivonen, ylikirjastonhoitaja, Tampereen yliopiston kirjasto

Sakari Laiho, johtaja, Suomen Kustannusyhdistys

Sinikka Luokkanen, tietopalvelupäällikkö, Hämeen ammattikorkeakoulu

Ere Majjala, tietojärjestelmäasiantuntija, Kansalliskirjaston henkilökunnan edustaja

Anna Mauranen, dekaani, professori, Helsingin yliopisto

Eero Puolanne, professori, Helsingin yliopisto

Silja Rekomaa, kirjastonhoitaja, Rikosseuraamusalan koulutuskeskus

Joonas Salminen, teologian kandidaatti, Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan edustaja

Sinikka Salo, valtiotieteen tohtori

Markku Suvanen, erikoistutkija, opetus- ja kulttuuriministeriö

Mikko Vainio, kirjastotoimen apulaisjohtaja, Helsingin kaupunginkirjasto – Yleisten kirjastojen keskuskirjasto

Mikko Viitasalo, professori

Johtokunnan esittelijänä toimi ylikirjastonhoitaja Kai Ekholm, asiantuntijana kirjastoverkkopalveluiden johtaja Kristiina Hormia-Poutanen ja sihteerinä hallinto- ja kehittämispalvelujen johtaja Dorrit Gustafsson.

Kansalliskirjaston johtoryhmä

PUHEENJOHTAJA

Ylikirjastonhoitaja Kai Ekholm

JÄSENET

Tulosalueen johtaja Majlis Bremer-Laamanen

Tulosalueen johtaja Kristiina Hormia-Poutanen

Tulosalueen johtaja Liisa Savolainen

Hallinto- ja kehittämisspalvelujen johtaja Dorrit Gustafsson

Henkilökunnan edustaja, tietoasiantuntija Aija Vahtola

Päätiedottaja Anne Nikula

Kulttuuriperintörahasen hoitokunta

PUHEENJOHTAJA Professori Aili Nenola

Amerikka-kirjaston neuvottelukunta

PUHEENJOHTAJA Ylikirjastonhoitaja Kai Ekholm

Slaavilaisen kirjaston neuvottelukunta

PUHEENJOHTAJA Professori Arto Mustajoki

Luetteloinnin kansallinen ohjausryhmä

PUHEENJOHTAJA Tuotantopäällikkö Tuula Haapamäki

FinELib-ohjausryhmä

PUHEENJOHTAJA Rehtori Mauri Ylä-Kotola, Lapin yliopisto

Linnea2-ohjausryhmä

PUHEENJOHTAJA Kirjastonjohtaja Vuokko Palonen,
Vaasan tiedekirjasto Tritonia

Kansallinen vuorovaikutus ja yhteistyö 2010

YHTEISÖT JA ELIMET

- Antiikin Kreikan kirjoitetut lähteet, Suomen Akatemian nimeämä huippuyksikkö
- Arkistolaitos
- Barokkiyhtye Cornucopia
- Celia - Näkövammaisten kirjasto - johtokunta
- Digitalmikkelin ohjausryhmä
- Ephemera-hankkeen ohjausryhmä
- Esan Kirjapaino Oy/Etelä-Suomen Sanomat
- Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Etelä-Savon Viestintä Oy/Länsi-Savo
- Euroopan sosiaalirahasto (ESR)
- FinELib-ohjaus- ja konsortioyhmä

- FinnOA-ryhmä
- FinnOnto-projekti (suomalaisen semanttisen webin ontologiat)
- Helsingin kaupungin pääkirjasto
- Helsingin Sanomain Säätiö
- Helsingin yliopisto
 - elektronisen aineiston säilyttämisen organisointityöryhmä
 - julkaisuneuvottelukunta
 - kemian laitos/orgaanisen kemian laitos
 - keskusarkisto
 - keskustakampuksen eri tiimit
 - keskustakampuksen kirjastotoimikunta
 - kirjastolaitoksen työryhmiä
 - kirkkohistorian laitos
 - musiikkiseuran kamarikuoro HYMS
 - observatorio
 - tietohallintostrategiaryhmä
- Herttoniemen yhteiskoulun lukio, Helsinki
- IT-utskottet vid Finlands svenska biblioteksörening
- Kansallinen audiovisuaalinen arkisto KAVA
- Kansallismuseo
- KATVE-ryhmä, Kansalliskirjaston tietopalvelualan verkkostandardityöryhmä
- Kirja-EDI-työryhmä (kirja-alan yhteistyöelin)
- Kirjastoalan tekijänoikeustyöryhmä
- Kirjastojen digitointiohjelma
- Kirjastot.fi -portaalin ohjausryhmä
- Kirjastotoiminnan vaikuttavuuden arviointiryhmä
- Kokoelmakarttahankkeen ohjausryhmä
- Kopiosto
- Lapin maakuntakirjasto
- Linnea2 -konsortion ohjausryhmä, työryhmät ja asiantuntijaryhmät
- Luetteloinnin kansallinen ohjausryhmä
- Länsi-Helsingin musiikkiopisto
- Memornet, yhteiskunnan muistifunktioiden tutkijakoulutusverkosto
- Mikkelin kaupunki
- Mikkelin yliopistokeskuksen johtoryhmä (varapuheenjohtaja) ja työryhmät
- Museovirasto, Athena-projekti/Europeana
- Musiikkiopisto Juvenalia
- Näkövammaisten Keskusliitto ry
- Opetushallituksen informaatio- ja kirjastopalvelualan tutkintotoimikunta
- Opetus- ja kulttuuriministeriö

- joukkoviestinnän arkistointiprojektin ohjausryhmä
- KDK, Kansallinen digitaalinen kirjasto, seurantaryhmä, ohjausryhmä, saatavuusjaos, pitkäaikaissäilytysjaos, tekninen asiantuntijaryhmä, asiantuntijaryhmät
- kulttuuriperinnön suojelun neuvottelukunta
- sukukansojen tukiohjelman kirjastoyhteistyö
- Suomen Venäjä-tietopalvelun suunnitteluprojekti
- SFS Tietohuoltokomitea
- Sibelius-Akatemia
- Sibelius-Seura ry.
- Suomalaisen Kirjallisuuden Seura
- Suomen kirjataiteen komitea
- Suomen musiikkikirjastoyhdistys
- Suomen Saksan-instituutti
- Suomen sarjakuvaseura ry
- Suomen tieteellisen kirjastoseuran hallitus ja työryhmät
- Svenska litteratursällskapet i Finland (SLS)
- SVY:n (Suomen virtuaaliyliopiston) johtoryhmä
- Sähköinen e-arkisto -työryhmä
- Talle ry
- Tiedonhallinnon oppimateriaalihanke
- Tieteellisten seurain valtuuskunta
- Vaasan yliopiston kirjasto
- Valtioneuvoston kanslia
- Valtiovarainministeriö, VALTASA (Valtiovastuuarkkitehtuurit) -hanke
- Varastokirjaston johtokunta
- Vaskivuoren lukio, Vantaa
- Yksityisarkistorekisteri YKRI
- Yleisradio Oy (YLE)
- Yliopistokirjastojen neuvosto
- Yliopistokirjastojen neuvottelukunta

Kansainvälinen vuorovaikutus ja yhteistyö 2010

YHTEISÖT JA ELIMET

- Alto Editorial Board, metadatakehitysryhmä
- Bibliotheca Baltica, Itämeren maiden kirjastojen yhteistyöelin
- Breikopf & Härtel, Wiesbaden, Saksa
- CDNL, maailman kansalliskirjastojohtajien yhteistyöelin
- CENL, Euroopan kansalliskirjastojen yhteistyöelin
- CERL, Euroopan tieteellisten kirjastojen konsortio
- Cobra+, Euroopan kansalliskirjastojen projektiyhteistyön koordinointielin
- Dublin Core Metadata Initiative, Dublin Core -standardin kehittäjäryhmä ja johtoryhmä
- EBLIDA, European Bureau of Library, Information and Documentation Associations
- Eesti Rahvusraamatukog, Viron kansalliskirjasto
- eIFL (electronic information for libraries)
- ELAG, European Library Automation Group
- EROMM, European Register of Microform Masters
- European ICOLC, kansainvälinen kirjastokonsortioiden koalitio
- The European Library, Euroopan kansalliskirjastojen portaali
- Europeana, Euroopan digitaalinen kirjasto
 - Europeana Travel -projekti
- FAIFE, Committee on Free Access to Information and Freedom of Expression
- IAML, kansainvälinen musiikkikirjastojen liitto
- IASA, äänitearkistojen kansainvälinen järjestö, pohjoismaisen osaston vetäjä
- ICA, kansainvälinen kartografien järjestö
- IFLA, kirjastojen maailmanjärjestö, useat jaostot ja työryhmät
- IIGELU, International Group of Ex Libris Users, eri ryhmät
- IIPC, International Internet Preservation Consortium
- ISBN-järjestelmän (kirjojen kansainvälisen standardinumerointijärjestelmän) uudistamistyöryhmä
- ISO, kansainvälinen standardointijärjestö, useat tekninen komitea 46:n työryhmät
- ISSN, Governing Board, kansainvälinen ISSN-keskus, varapuheenjohtaja
- Journal of Archival Organization, toimituskunnan jäsen
- LIBER, Euroopan tieteellisten kirjastojen liitto
- Member States' Expert Group on Digitisation and Digital Preservation
- NISO, US National Information Standards Organisation
- NORON, pohjoismaisten valtion- ja kansalliskirjastojen johtajat
- Russianinfo-projektiryhmä, Suomen opetus- ja kulttuuriministeriö
- SVUC, Scandinavian Virtual Union Catalogue, pohjoismainen virtuaalinen yhteisluettelo
- United Kingdom Sibelius Society, Ison-Britannian Sibelius-seura

Kansalliskirjasto

puhelinvaihte: (09) 1911 (Helsingin yliopisto)
virka-aika: ma-pe 8-15.45
sähköpostiosoitteet (pääsääntöisesti): etunimi.sukunimi@helsinki.fi
www.kansalliskirjasto.fi

Kansalliskirjasto-lehti: www.kansalliskirjasto.fi/lehti
Kulttuurikalenteri: www.kansalliskirjasto.fi/kalenteri
National Library of Finland Bulletin: www.nationallibrary.fi/bulletin
Pelasta kirja -kampanja: www.kansalliskirjasto.fi/pelastakirja
Vuosikertomus, verkkojulkaisu: www.kansalliskirjasto.fi/vuosikertomus
Vuosikertomusten arkisto: www.kansalliskirjasto.fi/yleistieto/tiedotus/vuosikertomukset.html

TUTKIMUSKIRJASTO

Päärakennus
Käyntiosoite: Unioninkatu 36, Helsinki
Postiosoite: PL 15, 00014 Helsingin yliopisto
Asiakaspalvelu: kk-palvelu@helsinki.fi tai p. (09) 191 23196
Kysy kirjastolta -palvelu: www.kansalliskirjasto.fi/kysykirjastolta
Digitoidut aineistot -palvelu: digi.kansalliskirjasto.fi
Kahvila: Unicafe Rotunda, p. (09) 191 22748, rotunda@hyy.fi

KIRJASTOVERKKOPALVELUT

FENNICA-PALVELUT

VAPAAKAPPALETOIMISTO

SUOMEN ISBN-KESKUS

Käyntiosoite: Teollisuuskatu 23 (Vallila), Helsinki
Postiosoite: PL 26, 00014 Helsingin yliopisto

DIGITOINTI- JA KONSERVOINTIKESKUS

Saimaankatu 6, 50100 Mikkeli
Asiakaspalvelu: kk-dimiko-asiakaspalvelu@helsinki.fi

KANSALLISET TIETOKANNAT

FENNICA Kansallisbibliografia ja kansalliskokoelman luettelo, <https://fennica.linneanet.fi>
VIOLA Kansallisdiskografia ja kansallisen äänitearkiston luettelo, myös tiedot kotimaisista
nuoteista vuodesta 1977 alkaen, <https://viola.linneanet.fi>
VERKKOARKISTON HAKEMISTO <http://verkkoarkisto.kansalliskirjasto.fi>

MUUT TIETOKANNAT

ARTO Kotimaisten artikkeleiden viitetietokanta, <https://arto.linneanet.fi>
DORIA Korkeakoulujen digitaalisia kokoelmia, <https://oa.doria.fi>
HELKA Helsingin yliopiston kirjaston, Kansalliskirjaston sekä eräiden erikoiskirjastojen
yhteinen aineistoluettelo, <https://helka.linneanet.fi>
LINDA Suomalaisten korkeakoulukirjastojen yhteistietokanta, <http://linda.linneanet.fi>
NELLI Korkeakoulu- ja yleisten kirjastojen tiedonhakuportaali, www.nelliportaali.fi

VUOSIKERTOMUKSEN TOIMITUS

Kansalliskirjasto/viestintä

Toimittaja: Anne Nikula

Tuotantosihteeri: Tuula Korhonen

Visualisointi ja taitto: Minna Luoma/Candy Graphics Oy

Painopaikka: Finepress Oy, Turku 2011

ISSN (painettu julkaisu) 1797-7320

ISSN (verkkojulkaisu) 1797-7304

HELSINGIN YLIOPISTO

